

SÜRELİ YAYINLAR BAĞLAMINDA BAZI ÇEVİRİYAZI SORUNLARI

Ahmet TANYILDIZ*

Özet

Eski yazılı metinlerin neşrinde çeviriyazı işaretlerinin nasıl kullanılacağı hususunda günümüze kadar birçok çalışma yapılmasına rağmen kullanım birliğine henüz varılamamıştır. Bildirimizde 2000 yılı sonrası süreli yayınlarında yayınlanan seçilmiş örnek çalışmalar üzerinde konunun bu yönüne değinilmiş; mutabakatlar ve farklılıklara işaret edilerek tutum birliğine ilişkin tespit ve önerilerimiz belirtilmiştir.

Anahtar Kelimeler: süreli yayınlar, eski yazılı metin neşri, edebi metin, çeviriyazı, çeviriyazı sistemi

Abstract

Some of the Problems of Translating at the Point of Periodicals

Although there are a lot of studies on translating ancient books, there is no agreement about the uniqueness of the usage. In this article, we are going to deal with that side of the topic with the help of choosen limited example works published after 2000. Also agreements and arguments on translating problem, our establishes and suggestions are written pointed out.

Key Words : periodicals, presenting ancient books, literary text, translating, method of translating

Tarihî ve edebî kıymeti haiz eski yazılı metinlerin okunup anlaşılması ve neşredilmesi, alfabe değişikliğinin kabul edildiği tarihten günümüze kadar gelişen zaman süreci içerisinde bir problem hâlini almıştır. Bilhassa akademik anlamda incelenip neşredilen metinlerde, temel aşama olan çeviriyazı, başlı başına bir mesele olma hasiyetini korumuştur. Ortak kabul görmüş bir çeviriyazı sistemi olmadığı için okunan metinler farklı biçimlerde yeni alfabeyle aktarılmıştır.¹ Söz konusu problemler noktaya çeşitli zamanlarda çözüm yolları aranmış olmasına rağmen nasıl bir çeviriyazı sisteminin uygulanacağı hususunda fikir birliğine varılamamıştır.²

* Arş. Gör., Bozok Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Yozgat, ahmedesad@gmail.com

1 Son yıllara kadar tercih edilmiş çeviriyazı biçimleri için bk. İsmail Ünver, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Türkoloji Dergisi*, c. XI, S. 1, 1993, s. 51-57.

2 Bu çalışmalardan bir kısmı için bkz.: Osman Horata, “Klasik Edebiyatımıza Ait Metinlerin Neşrinde Karşılaşılan İmlâ İle İlgili Bazı Problemler”, *I. Eski Türk Edebiyatı Kollojumu*, İLESAM, Ankara, 17-18 Ocak 1992. ; Adnan İnce, “Tenkitli Metin Kurmada Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri”, *I. Eski Türk Edebiyatı Kollojumu*, İLESAM, Ankara, 17-18 Ocak 1992.; Zeynep Kokmaz, “Eski Osmanlı Kaynaklarının Yayınında Transkripsiyonla İlgili Değerlendirmeler”, *Türkoloji Dergisi*, c. VIII, 1979, s. 67-78; Mertol Tulum, “Filolojik Çalışma ve Eski Metinlerin Neşri Üzerine Görüş ve Tenkitler”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Aralık 1983, s. 1-8.; İsmail Ünver, “Arapça Farsça Kelimelerin İmlâsı”, *I. Eski Türk Edebiyatı Kollojumu*, İLESAM, Ankara, 17-18 Ocak 1992 ve İsmail Ünver, “Çeviriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler”, *Türkoloji Dergisi*, c. XI, S. 1, 1993, s. 51-89.

1992 yılında düzenlenen I. Eski Türk Edebiyatı Kollogyum'unda bu konuya geniş bir şekilde temas edilmiş ve kullanım birliğini sağlamak amacıyla görev paylaşımı yapılarak tutarsızlıkları giderecek öneriler hazırlanması kararlaştırılmıştır. Kollogyumdan bir sene sonra İsmail Ünver'in "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler" adıyla yayınlayıp tartışmaya açtığı çalışması, geçen yıllar içerisinde tenkitli metinler başta olmak üzere, birçok akademik çalışmada referans noktası olarak kabul görmüştür.

Son yıllarda yayınlanan çalışmalarda, özellikle divan neşirlerinde çevriyazı, sistemleşme eğilimindedir. Farklı kullanımların tercihi devam etmekle beraber tutum birliğini sağlayacak adımların atılması sevindiricidir.

Tenkitli eser neşirlerinde çoğu kez riayet edilen söz konusu sistemin, diğer yayınlarda kısmî olarak uygulandığına şahit olmaktadır. Bireysel çevriyazı tercihlerinin genel anlamda kullanım birliğine dönüştüğü kitaplaşmış çalışmaların haricinde burada değinmek istediğimiz asıl konu, süreli yayınlarda yer alan makale formatlı yazılarda araştırmacıların çevriyazı sistemini kullanma biçimleridir. Bu çalışmada, akademik hüviyete sahip süreli yayınlarda okuyucuyla buluşmuş bazı makaleler esas alınarak bir durum tespiti yapılmaya çalışılacaktır. Çevriyazı sisteminin tüm unsurlarını ele almak bu bildirinin sınırlarını aşacağı için dikkatimizi çeken ortak tutum haricindeki bazı hususlara ve farklı kullanımlara değinilecektir.

2000 yılından sonra çeşitli hakemli dergilerde yayınlanmış yirmi makalenin taraması sonucunda iki ana eğilim tespit edebildik. İlki, çevriyazı sisteminin kullanılmamasıyla beraber vezin ve anlam zorunluluğuyla bazı imlâ karakterlerinin gösterildiği çalışmalardır. İkincisi, çevriyazı sisteminin bütünüyle uygulandığı çalışmalardır.

Çevriyazının kısmî olarak uygulandığı çalışmalarda, eski yazılı metinler günümüz alfabesine aktarılırken birkaç husus dışında sistem kullanılmamaktadır. Tabii olarak bu durum, her yazara farklı bir kullanım alanı açmaktadır. Her yazar kendince uygun gördüğü neşir yöntemini kullanarak eserini ilim âlemine sunmaktadır. Çevriyazı sisteminin bütünüyle kullanıldığı çalışmalarda da tercih edilen yazı biçimleri farklılaşabilmektedir. Söz konusu hususlara aşağıda değinilecektir.

Bu incelemede, seçilen örnek çalışmalarda dikkatimizi çeken farklı kullanımlara yer verildiği için çevriyazı ile ilgili hususlar değerlendirilirken konunun tüm yönlerine değinilmemiş, seçilmiş metinlerde yer alan çelişkili yazımlar göz önünde bulundurulmuştur. Amaç, süreli yayınlarda yayınlanan makalelerde çevriyazı sisteminin nasıl kullanıldığına dair bir durum tespiti olduğu için örneklerin hangi çalışmalardan alındığı belirtilmemiştir. Taranan çalışmalar Kaynaklar kısmında topluca verilmiştir. Yıllardır devam eden çevriyazı problemine yeniden

değınmekteki maksadımız, sistem birliğini sağlamaya muktedir mercilerin bu konuda yolunuzu aydınlatmaya vesile olmalarını talep etmektir. Konuyu birkaç başlık altında toplamak yerinde olacaktır.³

1. Bazı Çevriyazı Karakterlerinin Kullanımı:

Uzun seslerin (ع و ا) belirtilmesi. Bu kullanım tüm metinlerde ortaktır. Ancak uzunluğu gösteren simgenin gösteriminde farklılık bulunmaktadır. Uzunluk gerektiren ibareler (^ veya ˘) işaretleri ile gösterilmektedir:

“*Amân ey bî-amân zenbûrek-i nikrîz-i gamzeñden*”

“*Āşıkum şūrîdelük ārām-ı cānumdur benüm*”

Hemzenin gösterilmesi. Simgesel gösteriminin farklı olmasının yanı sıra (˘ veya ˆ biçiminde) kullanımı da farklılaşabilmektedir. Kimi örneklerde hemze gösterildiği halde kimilerinde gösterilmemektedir:

“... ve buna dá’ir ba’zı kavâ’idini tahrîr eyledik (...) bilinmek için su’âl ü cevâb ve ahz ü atâ elfâz u edâtı tahrîr olunmuşdur.”

“*Cismini mirât eyle eşyâya tâ ki zât ola sana sermâye*”

“*Bûlbûl-i cān evc-i istingâ-yı hüsnüñ tã’iri*

“*Tã’ir-i dil pertev-i şem’-i ruhuñ pervânesi*”

“*ol kıyâm u kırâ’at oldı rükû*”

Aynı metin içerisinde hemzenin farklı kullanımlarına rastlamak da mümkündür:

“*Ālem-i ru’yâ ile irşâd*”

“*Bildi bu rüyâları ‘ayne’l-yakîn*”

Aynı’nın gösterilmesi. Bu karakterin de simgesel gösterimi farklılaşabilmektedir. (ˆ , ˘ veya ˆ biçiminde). Kullanımında da ortak bir kabulün olmadığı bu ses, bazı çalışmalarda gösterildiği halde bazılarında gösterilmemektedir:

“*Aceb seyrân-ı âlemdir bu Bektâşîyye meydânı*”

“*Ankâ dahî olursa düşer pençe-i aşka*”

“*Câm-ı kerem kim sendedür ‘âleme lutf-ı ‘âm iken*”

“*ma‘den-i hilm ü cāmî‘-i Qur‘ân*

“*hādî-i şer‘-i Muştafâ ‘Oşmân*”

Bir yazarın aynı yazısında farklı kullanımlara tesadüf edilmektedir:

“*Bâkî’ye sezâ olunsa ta’yîn*

“*Tâ’bîr-i müceddid-i nuhustîn*”

³ Çalışmamızda örnek metinlerdeki yazı biçimleri olduğu gibi korunmuştur.

“Yahud iki bahr-i ilm ü irfân
Birleşdi berâber oldu ummân”

“Mâ-‘adâsı müteşâ‘irdir eder cem’-i hurûf”

Nazal n'nin gösterilmesi. Farklı simgelerle gösterilen bu ses de (ñ, ŋ veya ñg biçiminde) üzerinde tutum birliğine varılmayan bir karakterdir.

“Bârid olur mîvesi her bâridün
Mazharıdur hâdise-i fâsidün”

“Yok bu şehir içre seniñ vasf etdiğin dilber Nedîm
Bir perî-sûret görünmüş bir hayâl olmuş saña”
“Barçadur yâr u düstdârı anıñg
Düstdâr-ı çehâr-yâri anıñg”

Labial Hı / Vāv-ı Ma‘düle’nin Yazımı (حو): Çevriyazıda oldukça farklı yazımlarına tesadüf edilen bu ses, taradığımız metinlerde de değişik biçimlerde belirtilebilmektedir:⁴

“Eyleyüp anı ħvâce-i Dü-serâ”
“Sarây-ı şâhda şan kâse kâse ħvân-ı yağmadur”
“Ħvâhişger-i aşk olup hevesle”
“ħvâh hatun irür ü ħvâh irdür”
“Görmez hayâl-i hâbda dahı rûy-ı matlabım”
“Birisi Muştafâ bir ħuş püserdür”
“Cümle ħalkadır bu hoş i‘lâne-i tevĥide gel”
“Ħân-ı hüsnünde nedendür gösterirsin la‘lünü”
“Fâtîha-hânım azîzân bi-s-salât”

2. Bazı Ünlülerin Okunuşu: Eski yazılı metinleri günümüz Türkçesine uyarlama gayretleri sebebiyle ikilem oluşturan kapalı e’nin okunuşu ve düzlük yuvarlaklık hususu tartışmalıdır.⁵ Farklı okunuşlara rastlamak mümkündür:

“Didi seyrümde benüm bir şecer
Talın uzatdı bana virdi semer”

“Bendedir yokdur velikin var ile yok kandadır”

...

4 Konu hakkında yazım önerisi için bkz. Tulga Ocak, “Labial Hı’nın Çevriyazıda Yazımı Sorunu”, *Çağdaş Türk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış-Nevin Önberk Armağanı*, Ankara, 1997, s. 167-172.

5 Konu ile ilgili bkz. Osman Horata, “Klâsik Edebiyatımıza Ait Metinlerin Neşrinde Karşılaşılan İmlâ İle İlgili Bazı Problemler”, *I. Eski Türk Edebiyatı Kollojumu*, İLESAM, Ankara, 17-18 Ocak 1992.

“Gezerken birkaç uşşâka sataşdım dediler âşık”

3. Bazı Edat ve Eklerin Yazımı: Taranan metinlerin çoğunda ek ve edatların yazımı, kullanım birliğine kavuşmuş durumdadır. Bununla beraber bireysel kullanımlara dayanan farklılıklara da rastlanmaktadır.

bî (بى): Türkçede -slz, -sUz ekleriyle olumsuzluk bildiren bu ek metinlerin çoğunda kelimenin başına (-) işaretiyle bağlanır:

bî-çâre

bî-bünyâd

bî-emân

“Fıkr eyle ne bahr-i bî-kerândır”

“Tâ key hevâ-yı meşgale-i dehr-i bî-direng”

Ancak çok seyrek de olsa farklı kullanımlar tercih edilebilmektedir:

“... artar eksilmez tükenmez bî nihâyetdür”

bâ (با): Türkçede “ile” anlamına gelen bu birliktelik eki, çoğunlukla kelimeye (-) ile birleştirilir:

bâ-nemek

bâ-şavâb

Ancak bazı yazımlarda farklı biçimlere rastlanmaktadır:

“Hamd o zât-ı pâke olsun bâ kemâl”

lâ (لا): Olumsuzluk bildiren bu ek de çoğu çalışmada (-) işaretiyle kelimenin başına bağlanır.

lâ-cerem

lâ-ķayd

lâ-şerîk

Ancak istisnai durumlara da rastlanmaktadır:

“Kim odur sultân-ı ğayb-ı lâ yezâl”

be (به , ب): Taradığımız metinlerde daha çok ikilemeler arasına giren bu ek çoğu metinde (-) işaretiyle öncesindeki ve sonrasındaki kelimeyle birleştirilmektedir:

sû-be-sû

ser-be-pâ[y]

Ancak bazı farklı kullanımlar da mevcuttur:

“Mu‘cizâtı zâhir oldı dem be dem”

mâ (ما): Metinlerde genel itibariyle (-) işaretiyle kelimenin başına bağlanmaktadır:

mâ-ķaşal

mā-‘adā

Bunun dışında farklı yazımı da görülebilen bu ek, bir yazarın ayrı tarihlerdeki iki çalışmasında farklı biçimlerde gösterilmiştir:

“Eyle taqrîr mâcerâ-yı günâh”

Ne fikr-i mâ-mezâ olsun ne zîkr-i mâ-cerâ”

nā (نا): Kelime başına gelen bu ek metinlerin çoğunda (-) işaretiyle ayrılmaktadır:

nā-şād

nā-mihribân

nā-sāz

Bir yazarın aynı çalışma içerisinde bu eki farklı biçimlerde yazdığı da görülmektedir:

“Nā puhtedür âteş-i Siyâgûş”

“Nā-lâyık isem de sen kabûl it”

ā (ا): İki ifadeyi birbirine bağlayan bu ekin yazımında da ortak bir kullanım yoktur:

“Ser-â-pâ ölürem tâ söyleyene gûş”

“Oldun sebeb-i fâhr-ı serâpâ-yı vilâyet”

“Olsun yine sâğarı pey-â pey”

veş (وش): Kelime sonuna gelen bu benzetme edatı, çoğu metinde araya herhangi bir işaret almadan kelimenin sonuna eklenmektedir:

“Baña gösterme zülf ü rûyî mehveş”

Bazen bundan farklı kullanımlara rastlamak da mümkündür:

“Niyâz u nâzî ter-dâmân ider gül-güne-veş ‘uşşâk”

“Olur her sûya şeh-bâl-i nigâhım fâhte-veş”

“Seyr-i denî sâye-veş ednâ olur”

nāk (ناك): Kelime sonuna gelen bu yapım ekinin yazımında da farklı tercihlere rastlanmaktadır:

“Tabîb-i haste-i her cân-ı derd-nāk”

“Döndü fermân ile şems-i tâbnāk”

4. Tamlamalar: Taranan metinlerde Farsça tamlamaların yazımında kullanım birliğini görmek mümkündür:

“Reşk-i behîşt-i hûrisin rahmet irür cânuma”

“Uğradı mânend-i nesîm-i bahâr”

Bununla beraber Arapça izafetlerde farklı kullanımlar dikkat çekmektedir:

“Biri ‘Abdü’s-selâm oğlı Mehemmed”

“*Ulûm-ı enbiyâya bab ‘Aliyyü’l-Murtażâsın sen*”

“*Akşemseddin’e verildi belî*”

“*Fâtiha-hânım azîzân bi-s-salât*”

Arapça tamlamalarda “Allah” lafzının olduğu ibarelerin yazımında da çelişkilere rastlanmaktadır:

“*Kim emerse Câmîi bi’llâh düşmez kan ana*”

“*semi’a’llâh imâm zikri irür*”

“*Uyanur kalb-i muhibbân zikr-i zikrullâh ile*

Nür olur vech-i mürîdân zikr-i zikrullâh ile”

Kimi çalışmalarda tamlamanın günümüzde yaygın olan galat hâli tercih edilebilmektedir.

“*Bildi bu rüyâları ‘ayne’l-yakîn*”

5. Noktalama İşaretlerinin Kullanımı: Eski Yazılı Metinlerin çeviriminde noktalama işaretlerinin kullanılması başından beri tartışmalı bir konudur. Taradığımız metinlerde de bu belirsizlik devam eder. Hatta aynı metinde farklı kullanımlar da görülebilmektedir:

“*Senüñ Ya’kûb’a büyuñ irmeyeydi*

Cemâl-i Yūsuf’ı hiç görmeyeydi”

“*Ṭavâf-ı Ka’beñi eyle müyesser*”

Bir başka çalışmada da yazarın farklı kullanımları tercih ettiği görülmektedir:

“*Nazar-bâz-ı Muhammed Bâkırîyim*”

“*Nefsini fark eyle cânâ Mustafâ’ya bende*”

“*Âdem’den işit âh ile efgân haberin sen*”

“*Gelincik Hazret-i Hızr-ı Nebînin*”

Manzum metinlerde mısra başlarının büyük harfle başlatılması ortak kabul olarak görülürken istisnalar da çıkmaktadır:

“*tört imiş farz bil teyemmümde*

öğrenip anı kıl teyemmümde”

Sonuç

Bu çalışmada 2000 yılından sonra basılmış çeşitli hakemli dergilerde yayımlanan yirmi makalenin taranmasıyla, çevriyazı sisteminde ortak kullanım haricindeki farklı biçimlere değinilmeye çalışılmıştır. Çıkan tablodan anlaşıldığı üzere kullanım birliğinin tamamıyla sağlanamamış olduğu ortadadır.

Çevriyazıda tercih edilen kullanım biçimleri bazen farklılaşabilmekte ve aynı husus üzerinde birden fazla yazılış şekli görülebilmektedir. Hemze, ayın, nazal n ve labial hı gibi seslerin günümüz alfabesine aktarılması; kapalı e ve düzlük yuvarlaklık hususu; Arapça, Farsça bazı ön ek, son ek ve edatların yazımı; daha çok Arapça izafetlerde ortaya çıkan farklı yazım biçimleri ve eski yazılı metinlerin günümüz harflerine aktarımında noktalama işaretlerinin kullanılması gibi konularda kullanım birliğine henüz varılamamıştır.

Yıllar boyu bir mesele olarak araştırmacıların zihnini kurcalayan çevriyazı hususuna çeşitli zamanlarda öneriler getirildiği halde çözüm olabilecek bir ortak kullanımın hâlâ belirlenememesi, eski yazılı metinlerin aktarımında kişiden kişiye değişen bir kullanıma ve karmaşaya sebep olmaktadır. Çözüm önerileri sunabilecek salahiyyette olan değerli araştırmacılardan, bu hassas konuda yolumuzu aydınlatacak fikirler beyan etmelerini istemekte haksız olmadığımız kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- Aksoyak, İsmail Hakkı, “Trabzonlu Emin Hilmi’nin Müsterek Şiirleri”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 14, 2003, s. 43-64.
- Aydemir, Yaşar, “Hâdî’nin Saray Şehrengizi” *İlmî Araştırmalar*, S. 12, 2001, s. 31-56.
- Avşar, Ziya, “Bir Başka Yönden Nedîm” *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 12, 2002, s. 155-170.
- Bardakçı, Mehmet Necmettin, “Türk Tasavvuf Geleneğinde Kadın”, *Araştırmalar*, S. 13, 2005, s. 31-44.
- Bayram, Yavuz, “16. Yüzyıldaki Bazı Divan Şairlerinin Şiiri Nitelemek İçin Kullandıkları Sıfatlar”, *Türkbilg*, S. 8, 2004, s. 36-53.
- Coşkun, Menderes, “Nâbî’nin Tuhfetü’l-Harameyn Adlı Seyahatnâmesinin Edebî Kaynakları”, *İlmî Araştırmalar*, S. 12, 2001, s. 63-72.
- Çetin, Abdülbaki, “Ahmed-i Dâ’î’ye Atfedilen Yüz Hadis Tercümesi Üzerine”, *İlmî Araştırmalar*, S. 18, 2004, s. 25-30.
- Çınar, Bekir, “Tıflî Ahmed Çelebi ve Sâkinâmesi”, *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 12, 2002, s. 111-153.
- Demirel, Şener, “Divan Şiirinde Redd-i Matla” *Bilg*, S. 31, 2004, s. 161-177.
- Eğri, Sadettin, “Vîs ü Râmîn Mesnevilerinde Kahramanların Özellikleri ve Aşk Anlayışları”, *İlmî Araştırmalar*, 2001, S. 12, 2001, s. 95-109.
- Erdem, Sadık, “XV. ve XVI. Yüzyılda Yaşamış Manisalı Divan Şairleri”, *Türkbilg*, S. 8, 2004, s. 74-107.
- Erol, Mahmut, “Azbi Baba ve Divanı”, *Türkbilg*, S. 6, 2003, s. 69-86.

- Esir, Hasan Ali, “Lâmi’î Çelebi’ye İsnat Edilen Bir Eser: Risâle-i Nefsü’l-Emr-i Lâmi’î”, *İlmî Araştırmalar*, S. 12, 2001, s. 111-120.
- Horata, Osman, “Klâsik Edebiyatımıza Ait Metinlerin Neşrinde Karşılaşılan İmlâ İle İlgili Bazı Problemler”, *I. Eski Türk Edebiyatı Kollojumu, İLESAM*, Ankara, 17-18 Ocak 1992.
- Horata, Osman, “Esrâr Dede’nin Lügat-i Taylan Tercümesi”, *Türkbilig*, S. 1, 2000, s. 73-80.
- Horata, Osman, “Evliya Çelebi Seyahatnâmesi’ndeki Manzum Kısımlar”, *Türkbilig*, S. 3, 2002, s. 34-44.
- İnce, Adnan, “Tenkitli Metin Kurmada Karşılaşılan Güçlükler ve Çözüm Önerileri”, *I. Eski Türk Edebiyatı Kollojumu, İLESAM*, Ankara, 17-18 Ocak 1992.
- Karaköse, Saadet, “Divan Şiiri Gazellerinde Tasvir ve Tahkiye”, *İlmî Araştırmalar*, S. 18, 2004, 45-59.
- Kılıç, Atabey, “Ma’rifî Tarikati Şeyhi Ferdî Baba ve Aruzla Yazılmış Şiirleri”, *İlmî Araştırmalar*, S. 12, 2001, s. 121-134.
- Kılıç, Atabey, “Günümüzde Metin Neşri ve Problemleri Üzerine Düşünceler”, *I. Kırşehir Kültür Araştırmaları Bilgi Şöleni, 8-10 Ekim 2003 Bildiriler*, (Haz: Yard. Doç. Dr. Ahmet Günşen), Kırşehir, 2004, s. 331-345.
- Kocasavaş, Yıldız, “Şeybânî-nâme’de Yer Alan Şeybânî Hân’a Ait Bir Şiir”, *İlmî Araştırmalar*, S. 12, 2001, s. 135-142.
- Kokmaz, Zeynep, “Eski Osmanlı Kaynaklarının Yayınında Transkripsiyonla İlgili Değerlendirmeler”, *Türkoloji Dergisi*, c. VIII, 1979, s. 67-78.
- Ocak, Tulga, “Labial Hı’nın Çevriyazıda Yazımı Sorunu”, *Çağdaş Türk Edebiyatına Eleştirel Bir Bakış-Nevin Önberk Armağanı*, Ankara, 1997, s. 167-172.
- Ocak, Tulga, “Ahmed-i Dâ’î’nin Farsça Divanında İran Şairlerinin Etkisi”, *Türkbilig*, S. 1, 2000, s. 20-31.
- Ocak, Tulga, “XVII. Yüzyıl Şairi Nef’î ve Kaside” *Türkbilig*, S. 3, 2002, s. 63-82.
- Öztekin, Özge, “Yüzyıllar Boyunca Saklı Kalan On Define: Râsih’in Defineleri”, *Türkbilig*, S. 1, 2000, s. 229-250.
- Öztekin, Özge, “Yüzyıllar Boyunca Saklı Kalan On Define: Râsih’in Defineleri”, *Türkbilig*, S. 2, 2000, s. 118-128.
- Öztekin, Özge, “Divan Şiiri İle Deyişbilim Arasında Bir Köprü: Fuzûlî ve Bâkî Divanlarında Yer Alan Biçimbirimsel Yinelemeler”, *Türkbilig*, S. 3, 2002, s. 83-105.
- Tulum, Mertol, “Filolojik Çalışma ve Eski Metinlerin Neşri Üzerine Görüş ve Tenkitler”, *Türk Dünyası Araştırmaları*, Aralık 1983, s. 1-8.

- Turhan, V. Nuri, "XVIII. Yüzyıla Ait Bilinmeyen Bir Eser: Teşrifâtçı Edip Efendi'nin Mevlidi", *AÜ Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, S. 28, 2005, s. 103-128.
- Ünver, İsmail, "Arapça Farsça Kelimelerin İmlâsı", *I. Eski Türk Edebiyatı Kollojyumu, İLESAM*, Ankara, 17-18 Ocak 1992.
- Ünver, İsmail "Eski Türk Edebiyatıyla İlgili Sorunlarımız", *Türk Dili*, S. 500, 1993, s. 118-126.
- Ünver, İsmail, "Çevriyazıda Yazım Birliği Üzerine Öneriler", *Türkoloji Dergisi*, c. XI, S. 1, 1993, s. 51-89.
- Ünver, İsmail, "Divan Edebiyatında Şiir Dili", *Türkbilig*, S. 3, 2002, s. 225-232.
- Varişoğlu, M. Celâl, "Türk-İslâm Sanatlarının Felsefesi Bağlamında Müzik-Şiir Yakınlaşması ve Hâtem Divanı'nda Musiki", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 14, 2003, s. 187-218.
- Yıldırım, Talip, "Ubeydullah Han: Risâle-yi Fi-Hakkı Mesâil-i Vuzû", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, S. 14, 2003, s. 127-164.
- Zavotçu, Gencay, "Hayâlî ve Yahyâ Bey'in Gazellerinde Fuzûlî Etkisi", *İlmî Araştırmalar*, S. 18, 2004, s. 123-134.